

24.5.2010

Dnro 3608/4/08

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteri Astrid Geisor-Goman

JYVÄSKYLÄN POLIISILAITOKSELLE MOITTEET VIIVYTTELYSTÄ POLIISITALON SANEERAUKSESSA/ JYVÄSKYLÄ POLISINRÄTTNING KRITISERAS FÖR DRÖJSMÅL MED ATT SANERA POLISHUSET

1 KANTELU

Kantelija arvosteli oikeusasiamiehelle 1.11.2008 osoittamassaan kirjoituksessa Jyväskylän poliisilaitoksen menettelyä sisäilma- ja kosteusvaurio-ongelmia koskevassa asiassa.

Kantelija kertoi, että hän on työskennellyt Jyväskylän poliisilaitoksen palveluksessa vartijana vuodesta 1988 alkaen. Uusi poliisilaitos valmistui Jyväskylään vuonna 1998. Noin 3-4 vuotta talon valmistumisen jälkeen Kantelijalle alkoi esiintyä erilaisia oireita, jotka todettiin myöhemmin tutkimuksissa astmaksi. Samoihin aikoihin ruvettiin tutkimaan poliisilaitosta, josta löytyi homeitiöitä sekä bentsyylialkoholia ym. Vartijoille ei missään vaiheessa ollut kerrottu havainnoista. Korjaustyöntekijöitä oli jopa kielletty kertomasta asiasta. Kanteluajankohtana neljä vartijaa oli sairastunut astmaan. Myös monia poliiseja oli sairastunut. Kantelijan mukaan poliisilaitos oli tyhjennetty muilta osin, mutta vartijat joutuivat edelleen työskentelemään hometalossa. Kantelija oli astman takia jäänyt varhennetulle vanhuuseläkkeelle 1.7.2008 lähtien, koska ei pystynyt työskentelemään hometalossa.

2 SELVITYKSET

Sisäasiainministeriön poliisiosasto on antanut kantelun johdosta selvityksen. Poliisiosasto hankki Länsi-Suomen poliisin lääninjohdolta lausunnon siitä, miten Jyväskylän poliisilaitos on huolehtinut työpaikan terveellisuuden ja turvallisuuden varmistamisesta sekä työntekijöiden terveyden tilan seurannasta ja henkilöstölle tiedottamisesta työtiloissa todettujen kosteus- ja homeongelmien yhteydessä. Asiassa on hankittu selvitykset myös poliisipäälliköltä ja työsuojeluvaltuutetulta.

Lisäksi Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut lausunnon asiassa ja hankkinut pyynnöstäni Keski-Suomen työsuojelupiirin selvityksen.

Käytettävissäni on ollut Keski-Suomen työsuojelupiirin työsuojelutarkastuspöytäkirjat 3.2.1999–19.2.2008, joissa yksityiskohtaisesti käsitellään poliisitalossa ilmenneitä kiinteistöongelmia ja niiden johdosta tehtyjä toimenpiteitä.

Edeltäjäni apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt tarkasti Jyväskylän kihlakunnan poliisilaitoksen 8.11.2008. Käytettävissäni on ollut kyseisestä tarkastuksesta laadittu pöytäkirja (dnro 3742/3/06).

Jäljennökset asiassa hankituista lausunnoista ja selvityksistä sekä työsuojelutarkastuspöytäkirjoista liitetään Kantelijalle oheen.

3 RATKAISU

3.1 Sovellettavat säännökset

Perustuslaki

Perustuslain 18 §:n 1 momentissa (731/1999) säädetään, että julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. Hallituksen esityksen (HE 1/1998 ja 309/1993) mukaan säännöksellä on merkitystä ennen kaikkea työsuojelussa ja siihen liittyvässä toiminnassa. Julkisen vallan on huolehdittava työolojen turvallisuudesta ja terveellisyydestä.

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla säädetään, riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä edistettävä väestön terveyttä.

Terveydensuojelulaki

Terveydensuojelulain (763/1994) 26 §:ssä säädetään asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä vaatimuksista, että asunnon ja muun sisätilan sisäilman puhtauden, lämpötilan, kosteuden, melun, ilmanvaihdon, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu asunnossa tai sisätilassa oleskelevalle terveys-haittaa. Asunnossa ja muussa oleskelutilassa ei saa olla eläimiä eikä mikrobeja siinä määrin, että niistä aiheutuu terveyshaittaa.

Terveydensuojelulain 1 §:n 2 momentin mukaan terveyshaitalla tarkoitetaan ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä. Terveyshaitan määritelmä on siten varsin laaja eikä se välttämättä edellytä, että joku olisi sairastunut.

Terveydensuojelulain 27 §:n 1 momentissa säädetään, että milloin asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyy melua, tärinää, hajua, valoa, mikrobeja, pölyä, savua, liiallista lämpöä tai kylmyyttä taikka kosteutta, säteilyä tai muuta niihin verrattavaa siten, että siitä voi aiheutua terveyshaittaa asunnossa tai muussa tilassa oleskelevalle, kunnan terveydensuojeluviranomainen voi velvoittaa sen, jonka menettely tai toimenpide on syynä tällaiseen epäkohtaan, ryhtymään toimenpiteisiin terveyshaitan poistamiseksi tai rajoittamiseksi.

Työturvallisuuslaki (työsuojelulaki)

Työturvallisuuslain 8 §:ssä (738/2002) säädetään työnantajan yleisestä huolehtimisveloitteesta. Pykälän 1 momentin mukaan työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tässä tarkoituksessa työnantajan on otettava huomioon muun muassa työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön liittyvät seikat. Pykälän 3 momentin mukaan työnantajan on suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tällöin on mahdollisuuksien mukaan noudatettava muun muassa sitä periaatetta, että yleisesti vaikuttavat työsuojelutoimenpiteet toteutetaan ennen yksilöllisiä. Pykälän 4 momentissa säädetään, että työnantajan on jatkuvasti tarkkailtava työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta. Työnantajan on myös tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyyteen.

Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveystaakimuksista

Työpaikkojen turvallisuus- ja terveystaakimuksista annetun Valtioneuvoston asetuksen (577/2003) 2 §:n mukaan työpaikalla havaitut viat, jotka saattavat vaikuttaa työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen, on korjattava mahdollisimman nopeasti.

3.2

Yli viisi vuotta vanhat tapahtumat

Keski-Suomen työsuojelupiirin 14.2.2000 päivätyn tarkastuspöytäkirjan (nro 00/1651) mukaan "Kiinteistö luovutettiin elokuussa 1998 käyttäjille ja muutto uusiin tiloihin tapahtui elo- ja syyskuun vaihteessa 1998, kiinteistössä olivat rakennustyöt vielä tällöin kesken. Muuton jälkeen osa poliisitalon henkilöstöstä alkoi oirehtia, oireina oli silmien ja hengityselinten ärsytystä. Rakennuksesta on löytynyt huomattavan paljon erilaisia kosteus- ja ilmanvaihto-ongelmia, joista löytyy syytä henkilöstön oirehtimiseen. Suurimmat ongelmat tällä hetkellä ovat vanhassa osassa. Ongelmina ovat alhaalta rakenteisiin tuleva vesi, ylhäältä vuodot katolta ja terassilta sekä savupiipun aiheuttama kosteus rakenteisiin. Uudella puolella on myös kosteusvaurioita, mutta mittasuhteiltaan vähäisempiä. Hankalimpana korjauskohteena voi olla sellien yläpuolella olevat "haisevat huoneet".

Työsuojelupiirin lisäselvityksen mukana toimitetuista liitteistä ilmenee, että eräälle toiselle poliisivankilan vartijalle oli 30.12.1998 diagnosoitu ammattiastma, jonka aiheuttama oli kosteusvauriomikrobit. Eli ensimmäinen ammattiastma oli todettu vajaat neljä kuukautta poliisitilojen käyttöön oton jälkeen.

Työsuojelupiirin työsuojelutarkastuspöytäkirjan (nro 01/1679, 26.10.2001) mukaan henkilökunnan oirehtimiseen ja "ammattitautin syntymiseen vaikuttavia tekijöitä oli mm.: Liian kiireinen rakennusaikataulu ja sen mukanaan tuomat rakennusvirheistä johtuvat kosteusvauriot, joista aiheutui homekasvustoa rakenteisiin. Lisäksi tilannetta pahensi Jyväskylän kihlakunnan oikeus- ja poliisitalon otto käyttöön 1.9.1998, rakentamisen ollessa vielä kesken. Sekä rakentamisesta, rakenteiden purkamisesta ja erilaisista jälkitöistä aiheutuvat huoneilman tulevat epäpuhtaudet. Tilannetta pahensi myös eri materiaaleista huoneilmaan tulevat orgaaniset ja epäorgaaniset yhdisteet".

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n mukaan oikeusasiamies tutkii kantelun, jos on aihetta epäillä, että valvottava on menetellyt lainvastaisesti tai laiminlyönyt velvollisuutensa. Oikeusasiamies ei kuitenkaan tutki kantelua, joka koskee yli viisi vuotta vanhaa asiaa, ellei kantelun tutkimiseen ole erityistä syytä. Kantelijan kantelu saapui tänne 1.11.2008. Erityistä syytä yli viisi vuotta vanhojen tapahtumien tutkimiseksi ei ole esitetty. Tämän vuoksi en puutu tapahtumiin ajalta ennen 1.11.2003. Otan arviossani kuitenkin huomioon sen, että poliisilaitoksen henkilökunta on alkanut oirehtimaan lähes heti poliisilaitoksen valmistumisen jälkeen ja sen, että poliisivankilan vartija oli jo vuonna 1998 sairastunut ammattiastmaan.

3.3

Selvityksistä ilmenevää

3.3.1

Poimintoja Keski-Suomen työsuojelupiirin pöytäkirjoista aikavälillä 23.3.2004–19.2.2008, joissa käsitellään poliisitalossa ilmenneitä kosteus- ja sisäilmaongelmia

- Vuonna 2004 perustettiin sisäilmaryhmä, joka koostui niistä Jyväskylän poliisin työsuojelutoimikunnan jäsenistä, jotka työskentelevät Jyväskylän oikeus- ja poliisitalossa (23.3.2004, 1059/2004).

- Työterveyslääkärin mukaan vuonna 2004 lupapalveluissa työskentelevien astmaan sairastumisvaara on ollut 65-kertainen normaalin verrattuna. Lupapalvelutiloissa työskentelyyn liittyi erityinen sairastumisen vaara ja tilanne vaatii välittömästi altistuksen vähentämistä ja nopeita korjaustoimenpiteitä. Sairastuneet on heti siirrettävä muihin tiloihin ja korjaustoimenpiteet on toteutettava nopeasti. Mikäli lupapalvelun välitön siirtyminen toisiin tiloihin ei toteudu, työsuojelupiiri harkitsee pakkokeinojen käyttöä. Kiinteistön omistajan Senaatti-kiinteistön edustajan mukaan se tekee poliisitalolle kaiken sen, mikä sille poliisitalon kiinteistön omistajana kuuluu. Lopputuloksena tulee olla terveellinen ja turvallinen työpaikka. On sovittu, että Kuopion alueterveyslaitos tutustuu tiloihin kesäkuun alussa 2004. Selvitystyön tueksi tiloissa käytetään homekoiraa (17.5.2004, 1070/2004).

- Lupapalvelu siirtyi väliaikaisesti tiloihin poliisitalossa ilmenneiden sisäilmaongelmien vuoksi (29.7.2004, 1074/2004).

- Tilaisuuden tarkoitus oli selvittää poliisivankilan tiloissa työskentelevien oireiluun liittyviä syitä ja sopia jatkotoimista. Työntekijöitä on käynyt työterveyshuollossa erilaisten limakalvoärsytysoireiden vuoksi. Lähes kaikilla työntekijöillä on silmien kirvelyä ja punotusta ja eriasteista yskää. Tarkastuksella mukana olleiden mukaan tilanne on pahentunut koko ajan ja varsinkin viimeisen vuoden aikana. Tilaisuudessa sovittiin, että kiinteistön omistajansuostumuksella käynnistetään välittömästi työtilojen kuntotarkastus. Ensin mitataan ilman ammoniakkipitoisuus ja haihtuvien yhdisteiden määrät. Tulosten selvittyä korjaussuunnitelma on käynnistytävä välittömästi ja korjaustyöt tehtävä viipymättä. Homekoira otetaan käyttöön. On mahdollista, että korjaustyön aikana tiloissa ei voida työskennellä. On käynnistettävä alustava suunnittelu vankilatoiminnan siirtämistä korvaaviin tiloihin (18.10.2004, 1090/2004).

- Poliisivankilassa on tehty edellytetyt selvitykset tilojen kunnosta. Selvityksissä on mitattu kohonneita pitoisuuksia mm. bentsyylialkoholille ja bentsaldehydille, joiden on nyt todettu haihtuvan lattiapinnoitteesta ja jotka voivat olla osasyynä työntekijöiden oireilulle. Tutkimustuloksissa on ihmetyttänyt ksyleenin esiintyminen, vaikka ko. ainetta ei pitäisi olla valmistajan ilmoituksen mukaan lattioissa lainkaan. On epäily, että pinnoitteiden asentamisen yhteydessä massaan on lisätty ksyleeniä työstämisen helpottamiseksi. Jos näin on tapahtunut, on ilmeistä, että lattiamassan aineosien seossuhteet eivät enää ole sellaisia, joita valmistaja on edellyttänyt. Tästä seuraa, että lattiamassan yhdisteet ovat olleet epänormaalit. Keskustelun aikana tuli ilmi, että korvaavien tilojen löytyminen vankilatoiminnalle on erittäin vaikeaa ja joiltakin osin lähes mahdotonta. Parhaana vaihtoehtona pidettiin korjaustyön tekemistä osissa, kuitenkin niin, että vankilan toimintaa ei saa häiriintyä kohtuuttoman paljon. Sovittiin, että Senaatti-kiinteistöt selvittää, miten jo sairastuneille ja paljon oireileville voidaan järjestää korvaavat tilat. Yhtenä vaihtoehtona voisi olla toimistoparakkien sijoittaminen sisäpihalle. Työnantajan on yhdessä kiinteistön omistajan kanssa selvittävä välittömästi, millä tavalla poliisitalon sisäilman laatu kokonaisvaltaisesti selvitetään ja on huolehdittava siitä, että toimenpiteet ovat sellaisia, että työntekijän oireilu loppuu tai ainakin vähenee turvalliselle tasolle ja uusia työpaikan sisäilmasta johtuvia astmatapauksia ei enää ilmaannu. Työsuojelupiiri seuraa tiivistä jatkotoimenpiteiden toteutumista ja tarvittaessa harkitsee pakkokeinojen käyttöä (1.3.2005, 1057/2005).

- Poliisivankilan osalta on huolehdittava siitä, että korjaustyöt käsittävät myös kuulusteluhuoneet ja rekisteröintihuoneen sekä niihin liittyvät käytävät, koska työterveyshuollon mukaan myös näissä tiloissa työskentelevät ovat oireilleet. Sovittiin, että korjaussuunnitelma tehdään niin, että työt voidaan aloittaa 2.5.2005 ja ovat valmiina viimeistään 23.6.2005 mennessä. Senaatti-kiinteistöt o selvittänyt toimistoparakkien sijoittamista poliisitalon sisäpihalle ja järjestelyt voidaan toteuttaa varsin nopealla aikataululla.(9.3.2005, 1059/2005).

- Lääninpoliisijohtaja Mikko Paatero ilmoitti, että poliisilaitoksen on jatkossa vaadittava pikaisia konkreettisia toimenpiteitä rakennuksen kunnan saattamiseksi ja asetettava määräaikoja toi-

menpiteiden toteutukselle. Poliisilaitos saa toimilleen läänin täyden tuen (21.4.2005, 1070/2005).

- Poliisivankilassa on tehty ensimmäinen vaihe ja työn lopputulokseen ja suoritustapaan käyttäjillä ei ollut huomautettavaa. Lattialaatan alta on otettu mikrobinäytteitä, joissa ei havaittu normaalia poikkeavaa. Sovittiin, että samanlaisia näytteitä otetaan myöhemminkin 18.5.2005, 1073/2005).

- Poliisivankilan korjaustyöt etenevät suunnitelmien mukaisesti (25.8.2005, 1091/2005).

- Henkilökunnan tiedotustilaisuus poliisitalon sisäilmaongelmista pidetään 13.1.2006 (22.11.2005, 1112/2005).

- Tarkastuksen aiheena oli poliisilaitoksen vankilatiloissa tehtävä lattiapinnoitteiden uusimistyö ja siitä aiheutuva meluhaitta. Työsuojelupiiri on saanut lääkäriltä ilmoituksen epäillyistä ammattitaudista, joka on saattanut aiheutua lattiapinnoitustyön aiheuttamasta melusta (14.2.2006, 1054/2006).

- Työsuojelupiiri on antanut poliisilaitokselle määräajan 28.2.2006, johon mennessä lupapalvelun henkilökunnalle on järjestettävä turvalliset työtilat toiminnan keskeyttämisen uhalla. Työnantaja on yhdessä kiinteistön omistajan kanssa päättänyt, että lupapalvelun henkilökunnalle järjestetään väistötilat. Lopullista päätöstä väistötilojen sijainnista ei ole vielä tehty (24.2.2006, 06/1059).

- Lupapalvelun toiminta siirtyy Kauppakulman kiinteistöön toukokuun 2006 loppuun mennessä (22.3.2005, 06/1056).

- Lupapalvelun muutto tapahtuu 19.–21.5.2006 (17.5.2006/06/1077).

- Vankilan tiloissa oireilu on vähentynyt (3.10.2006, 06/1098).

- Vankilan lattian VOC -yhdisteitä ei ole vielä mitattu (5.12.2006, 06/1113).

- Poliisivankilan lattioiden korjaustyön onnistumista selvitetään vielä lisämittauksilla (30.3.2007, 1065/2007).

- Urhonkadun puolen ja vankilan ilmanvaihdon korjaussuunnitelma valmistuu kesäkuussa 2007. Poliisivankilassa on ilmennyt ilmeisesti sisäilmasta johtuvaa oireilua, minkä vuoksi tilojen terveellisyys tulee selvittää. Poliisivankilan ilmanvaihto on mukana korjaussuunnitelmassa (8.5.2007, 1072/2007).

- Työnantajan on huolehdittava, että vankilan työntekijöille järjestetään terveelliset ja turvalliset työskentelytilat. Työnantajan on myös jatkuvasti tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisuuteen. Vankilan henkilökunnan oireilu on lisääntynyt, mikä edellyttää toimenpiteitä joko kiinteistössä tai väistötilojen järjestämisessä. Keskusteluissa tuli ilmi mm. parakkien rakentaminen sisäpihalle. Senaatti-kiinteistö on selvittänyt koko henkilökunnan väistötiloja. Poliisitalon korjaustyöt käynnistyvät keväällä 2008 (1.10.2007, 1089/2007).

- Vankilan henkilökunnalla on todettu sairastuvuutta normaalia enemmän. Vankilatilojen korjaustyöt on mahdollista aloittaa aikaisemmin kuin muun talon. Tällä hetkellä parhaaksi väistötilavaihtoehdoksi on osoittautumassa autotallin takaosaan rakennettavat tilat, jotka olivat jo aikaisemmin väistötiloina vankilan lattioiden korjaustyön aikana (12.10.2007, 1093/2007).

- Vankilan henkilökunnan väistötilat ovat lähes valmiit ja muutto tapahtuu lähi viikkoina. Vankilan korjaustyöt käynnistetään heti tilojen vapauduttua (10.12.2007/1112/2007).

- Tarkastuskertomuksessa 1089/2007 annettu kehoitus terveellisten ja turvallisten työtilojen löytämiseksi on toteutunut. Kehotus koski mm. vankilan tiloja (19.2.2008, 1055/2008).

3.3.2

Keski-Suomen työsuojelupiirin selvitykset

Keski-Suomen työsuojelupiirin 13.2.2009 päivätyn lisäselvityksen (1/11/09) mukaan ammattitauti-ilmoituksia on toimitettu työsuojelupiirille vuodesta 1998 lähtien yhteensä 16 kappaletta ja niiden syyksi on pääosin todettu tai epäilty työntekijöiden altistuminen työpaikan kosteusvauriolle.

Keski-Suomen työsuojelupiirin mukaan Jyväskylän poliisitalon kosteusongelmat ovat olleet Keski-Suomen työsuojelupiirin tiedossa alusta alkaen ja tilannetta ja työntäjän toimenpiteitä on aktiivisesti seurattu siitä lähtien. Työsuojelupiirin valvontatoiminnassa on vuosien mittaan annettu useita toimintaohjeita ja lupapalveluyksikön osalta käytetty hallinnollisia pakkokeinoja. Erityisesti poliisivankilan osalta selvityksen liitteenä olevissa dokumentoinnissa on useita mainintoja ja toimintaohjeita. Vuosien 2005–2006 aikana suunniteltiin ja toteutettiin poliisivankilan lattian kokonaisvaltainen uusiminen, jolloin mm. valvomotiloja järjesteltiin uudelleen ja henkilökunnalle rakennettiin väistötilat poliisitalon autotallitiloihin. Koko poliisitalon saneeraus oli selvityksen antamisajankohtana käynnissä ja tätä varten lähes koko henkilökunnalle järjestettiin väistötilat muualle. Poliisivankilalle ja sen henkilökunnalle ei vastaavia korvaavia tiloja ole voitu järjestää, ja saneeraustyön aikana väistötiloja on henkilöstölle pyritty mahdollisuuksien mukaan järjestämään aiempien vuosien korjaustöiden aikana saatujen kokemusten mukaisesti poliisitalon autotalliin.

3.3.3

Keski-Suomen poliisilaitoksen selvitys

Poliisipäällikön mukaan rakennuksen olemassaolon aikana on ilmennyt toistakymmentä astmaan sairastumistapausta. Tämän ohella on esiintynyt kosteusvauriolle tyypillisiä hengitystieoireita, silmätulehduksia ja iho-oireita. Vaikka kiinteistöissä ei olekaan kyetty osoittamaan selvää ongelman lähdeä, ovat asiantuntijat tehneet päätelmiä siitä, että sairastumisten ja oireilun syyt voivat olla rakennuksen sisäilmassa. Työterveyslääkärin mukaan astmariski on sairaustapausten esiintyvyyden perusteella noussut moninkertaiseksi (v 2006–2007 tilastollisesti 24-kertainen) normaalitilanteeseen verrattuna. Sairastumista ja oireilua on ilmennyt eri osissa taloa. Vuosien aikana tapauksia on ollut eniten lupapalveluyksikössä, johon korjaustoimenpiteitä on kohdistettu eniten. Myös poliisivankilassa, jossa kantelija on työskennellyt on ilmennyt sairaustapauksia. Poliisivankilan osuus sairaustapauksista on lisääntynyt erityisesti vuosien 2007–2008 aikana.

3.3.4

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriön 23.2.2009 päivätyyn lausunnon mukaan Kantelija on työskennellyt Jyväskylän poliisitalossa, joka on kärsinyt lähes valmistumisesta lukien kosteusongelmista. Nämä kosteusongelmat on tullut työsuojelupiirin tietoon, joka on jo vuodesta 1999 lukien tehnyt ao. kohteeseen lukusia tarkastuksia. Näiden tarkastusten perusteella laaditut pöytäkirjat osoittavat, että työsuojelupiiri on varsin monipuolisesti selvittänyt ja ohjannut niitä korjauksia, joita kohteeseen on tehty. Kuitenkin terveydelle haitallista altistusta, jonka syynä on ollut kosteuden aiheuttama huonolaatuinen sisäilma, on jatkuvasti esiintynyt siinä määrin, että siitä on seurannut ammattitauteja tai ainakin ammattitautiepäilyjä aiheuttaneita terveydellisiä oireita. Tämä työturvallisuuslain vastainen tilanne näyttää edelleen jatkuvan. Vaikka korjaustoimenpiteitä on tehty, niin haitallisen ja terveyttä vaarantavan altistumisen suhteen toimenpiteet ovat saattaneet olla ongelmien laajuuden huomioon ottaen riittämättömiä. Työnantajan vastuulle on jäänyt huolehtia altistumisen rajoittamisesta ja vähentämisestä sekä tarpeellisten korvaavien tilojen saamisesta työntekijöiden käyttöön. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää työsuojelupiirin toimintaa asianmukaisena esiintyneet hankaluudet huomioon ottaen.

3.3.5

Oikeusasiamiehen kanslian puhelimitse hankkima selvitys

Oikeusasiamiehen kanslian notaarin Jyväskylän poliisilaitokselta 22.4.2010 ylikomisariolta puhelimitse hankkiman selvityksen mukaan poliisivankilan tilat on nyt remontoitu. Remontin aikana

poliisivankilan henkilökunnalle järjestettiin väistötilat poliisitalon autotallin takaosaan erikseen rakennettuun tiloihin. Niille vartijoille, jotka olivat saaneet oireita poliisivankilassa ilmenneiden kiinteistöongelmien takia, järjestettiin remontin ajaksi altistumisen estämiseksi muita töitä muualta poliisitalosta.

3.4

Menettelyn arviointi

Kantelussa on kysymys Jyväskylän poliisilaitoksen kiinteistössä työskentelevien henkilökunnan ja erityisesti poliisivankilan tiloissa työskentelevien vartijoiden työsuojelusta, johon kuuluu olennaisena osana terveydensuojelu. Poliisilaitoksen menettelyä arvioitaessa on kysyttävä onko poliisilaitoksella työskenteleville aiheutunut terveystahetta ja mikäli näin on todettavissa, on pohdittava ovatko poliisilaitoksen toimenpiteet ne havaittuaan olleet riittäviä terveystahitan poistamiseksi tai rajoittamiseksi.

Terveydensuojelulain 26 §:n mukaan asunnon ja muun sisätilan sisäilman puhtauden, lämpötilan, kosteuden, melun, ilmanvaihdon, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu asunnossa tai sisätilassa oleskeleville terveystahetta. Asunnossa ja muussa oleskelutilassa ei saa olla eläimiä eikä mikrobeja siinä määrin, että niistä aiheutuu terveystahetta.

Työsuojelupiirin pöytäkirjoista ilmenee, että Jyväskylän poliisilaitoksella on vuoden 1998 lopusta toistuvasti havaittu kosteusvaurioille tyypillisiä mikrobeja ja puutteita ilmanvaihdossa (korvausilman saanti), joista on huomautettu jo rakennusviraston vuonna 2000 tekemässä kuntokartoituksessa. Jo tällöin on todettu kosteus-ongelmien olevan jatkuvia.

Se, jonka menettely tai toimenpide on syynä terveystahitaan, on velvollinen terveydensuojelulain 27 §:n säännös huomioon ottaen ryhtymään toimenpiteisiin sen poistamiseksi tai rajoittamiseksi.

Työturvallisuuslain mukaan kaikki potentiaaliset vaara- ja haittatekijät tulee läpikäydä jokaisella työpaikalla. Työturvallisuuslaki edellyttää, että työnantaja poistaa työntekijän turvallisuudelle ja terveydelle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät, mikäli mahdollista. Jos haitta- ja vaaratekijöitä ei voida täysin poistaa, riskit on alennettava sille tasolle, että työturvallisuuslain ja sen nojalla annettujen alemmanasteisten säännösten edellyttämät vähimmäisvaatimukset täyttyvät.

Totean, että tässä tapauksessa velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin on ollut Jyväskylän poliisilaitoksella työnantajana ja Senaatti-kiinteistöllä rakennuksen omistajana.

Saatujen selvitysten ja työsuojelupöytäkirjojen mukaan poliisitalon kiinteistöissä on suoritettu vuosien aikana erittäin runsaasti erilaisia tutkimuksia. Niitä ovat tehneet muun muassa Työterveyslaitos, VTT ja useat sisäilma- ja rakennuskysymyksiin erikoistuneet yritykset. Tutkimuksia on tehty ottamalla ilmanäytteitä, pintanäytteitä, materiaalinäytteitä, kosteusmittauksilla, ilmanvaihdon mittauksilla ja homekoiraa käyttäen. Tutkimuksissa on selvitysten mukaan ollut käytettävissä paras saatavissa oleva asiantuntemus, mutta selvää yksittäistä syytä ongelmiin ei ole löydetty. Kaikki sellaiset korjaustoimenpiteet, joita tutkimustulosten johdosta on ollut syytä pitää aiheellisina, on toteutettu. Tutkimuksissa on yleisellä tasolla todettu, että syynä talon ongelmiin ovat ilmeisesti olleet rakennustyön laatuongelmat, puutteellinen valvonta ja liian tiukka rakentamisaikataulu. Lisäksi tiedossa on koko poliisitalon olemassa olon ajan ollut se, että sen rakenteet ovat olleet alttiina kastumiselle ja pintoja on suljettu ja viimeistelty ennen riittävää kuivumista. Vaikka merkkejä homekasvustoista on ilmennyt, ei niiden perusteella ole voitu kohdentaa

ongelmia erityisesti mihinkään nimenomaiseen kohtaan rakennuksessa tai selvään kosteusvaurioiden syntymekanismiin. Tehdyt korjaukset eivät kuitenkaan ole osoittautuneet riittäviksi ja lopulta on ajauduttu siihen, että koko rakennus on peruskorjattava. Peruskorjaukseen on ollut muitakin syitä kuin talon kosteusvaurio- ja homeongelmat.

Työturvallisuuslain 8 §:n 3 momentin mukaan yleisesti vaikuttavat työsuojelutoimenpiteet tulee toteuttaa ennen yksilöllisiä toimenpiteitä. Kuten edellä ilmenee, niin poliisilaitoksella on tehty jatkuvasti erilaisia korjaustoimenpiteitä, kuitenkin löytämättä syytä henkilökunnan jatkuvaan oireiluun. Mielestäni yksittäisten home- ja mikrobivaurioituneiden kohteiden korjaaminen kuten tässä tapauksessa on tehty tai yksittäisten eniten oireilevien työntekijöiden siirtäminen toisiin tiloihin on sinänsä tärkeää. Edellä mainittu lainkohta kuitenkin edellyttää, että työnantajan on ensisijaisesti pyrittävä kokonaisvaltaisesti poistamaan kosteus- ja homevaurioiden aiheuttajat sekä korjaamaan vauriot, jolloin tehtävillä toimenpiteillä vaikutetaan koko työympäristöön. Tähän sisältyy myös se, että työntekijöitä ei aseteta alttiiksi sellaisille tekijöille tai olosuhteille, joista aiheutuu hänelle terveyshaittaa. Työpaikalla havaitut viat, jotka saattavat vaikuttaa työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen, on myös korjattava mahdollisimman nopeasti. Tässä tapauksessa tiedossa on ollut, että poliisitalo oli jo sen rakennusvaiheessa ollut alttiina kosteudelle ja että talon viimeistely oli tapahtunut ennen talon riittävää kuivumista. Ammattiastmaan sairastuneita henkilöitä, joiden sairastuminen on todettu johtuvan poliisilaitoksen sisäilmaongelmista, on ollut toistakymmentä. Selvityksistä voin päätellä, että talon henkilökunta on koko sen olemassaolon ajan altistunut terveydelle haitallisille mikrobeille ja talossa on ajoittain esiintynyt yhdisteitä, joita ei kuuluisi olla huoneiston sisäilmassa. Silti vasta huhtikuussa 2008 poliisin yksiköt siirrettiin talosta väistötiloihin ongelmien korjautumattomuuden vuoksi. Huolestuttavaa on, että siirto ei kuitenkaan koskenut poliisivankilan henkilökuntaa, vaan nämä joutuivat järjestetyistä väistötiloista huolimatta edelleen työskentelemään talossa, jossa oli jatkuvasti todettu terveydelle haitallisia tekijöitä.

Katson siten, että työnantajan velvollisuus poistaa työntekijän turvallisuudelle ja terveydelle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät ei ole käsitykseni mukaan voinut toteutua täysimääräisesti. Jyväskylän poliisilaitoksen henkilökunta on altistunut tekijöille ja olosuhteille, joista on aiheutunut heille terveydensuojelulain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua terveyshaittaa. Korostan tässä yhteydessä vielä, että terveyshaittana ei pidetä vain todettua sairautta tai terveydenhäiriötä, vaan myös jo sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää elinympäristön terveellisyyttä.

Käsitykseni mukaan Jyväskylän poliisilaitoksen työsuojelu- ja työterveyshuolto-organisaation toiminnassa ei ole kuitenkaan käynyt ilmi sellaisia laiminlyöntejä, että voisin katsoa poliisilaitoksen menetelleen lainvastaisesti. Poliisilaitoksen kiinteistössä oli havaittu toistuvasti kosteusvaurioita ja niihin liittyvää home- ja muuta haitallista mikrobikasvustoa. Näitä ongelmia on pyritty korjaamaan jatkuvasti. Selvitysten mukaan kiinteistöongelmista on henkilökunnalle asianmukaisesti tiedotettu. Kuitenkin edeltäjäni tarkastuskäynnillä ja sen yhteydessä käydyissä keskusteluissa henkilökunnan päällimmäinen huolenaihe oli talon sisäilmaongelmat ja pahimpana pidettiin siihen liittyvää epätietoisuutta. Kokonaisuutena ottaen poliisilaitoksen toimenpiteitä voidaan mielestäni pitää riittämättöminä erityisesti ottaen huomioon sen, että vasta vuonna 2008 aloitettiin talon täydellinen peruskorjaus ja vasta tuolloin poliisin yksiköt poliisivankilan henkilökuntaa lukuun ottamatta siirrettiin muualle väistötiloihin. Näkemykseni mukaan poliisilaitoksen määrätietoisempi toiminta sisäilmaongelmien kokonaisvaltaiseksi poistamiseksi ja korjaamiseksi jo niiden ilmenemisen alkuvaiheessa olisi paremmin vastannut julkiselle vallalle perustuslaissa asetettua velvoitetta huolehtia työvoiman suojelusta ja edistää väestön terveyttä. Poliisilaitoksen olisi pitänyt mielestäni myös löytää parempi ratkaisu poliisivankilan väistötiloille.

TOIMENPIDE

Saatan moittivan käsitykseni kohdassa 3.4 esittämäni johdosta Jyväskylän poliisilaitokselle tietoon lähettämällä sille jäljennöksen tästä päätöksestäni. Jäljennös tästä päätöksestä lähetetään tiedoksi myös sosiaali- ja terveysministeriölle, Keski-Suomen työsuojelupiirille sekä poliisihallitukselle.